

Otsikko	PeV:n huomio	Muutosehdotus	Perusteluteksti	Muutok sen sijainti
Ehdotettu organisaatio malli	Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä ja muutettavaksi muun muassa valtion liikelaitoksista annettua lakia. Ehdotuksen mukaan valtion rakennettu kiinteistövarallisuus keskitetään kahteen liikelaitosorganisaatioon: nykyiseen Senaatti-kiinteistöt -liikelaitokseen ja sille perustettavaan uuteen tytärliikelaitokseen, Puolustuskiinteistöihin. Yhdessä nämä muodostavat Senaatti-konsernin. Ehdotettu sääntely on valtiosääntöoikeudellisesti merkityksellistä ennen muuta perustuslain 84 §:n 4 momentin kannalta. Sen mukaan valtion liikelaitosten toiminnan ja talouden yleisistä perusteista säädetään lailla. Liikelaitoksia koskevia tuloarvioita ja määrärahoja otetaan talousarvioon vain siltä osin kuin lailla säädetään. Eduskunta hyväksyy talousarvion käsittelyn yhteydessä liikelaitosten keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan perustuslain 84 §:stä ei sinänsä johdu estettä nyt ehdotettavalle tytärliikelaitosmallille, vaikkei perustuslain 84 §:n 4 momentissa kyseistä organisaatiomallia nimenomaisesti mainita. Valiokunnan mielestä tällaisen organisaatiomuodon mahdollisuudesta on selvyynen vuoksi oltava säännös myös valtion liikelaitoksista annetussa laissa.	LLL 1 § Lain soveltamisala ja tarkoitus Tätä lakia sovelletaan liiketoimintaa harjoittavaan valtion laitokseen. Tässä laissa säädetään liikelaitoksen toiminnan, talouden ja hallinnon perusteista. Liikelaitoksista säädetään lisäksi erikseen liikelaitoskohtaisissa laeissa. <u>Liikelaitoksella voi olla liikelaitoskohtaisissa laissa säädetyllä tavalla yksi tai useampi tytärliikelaitos, jotka muodostavat liikelaitosten välisen konsernin.</u> Liikelaitoksen <u>ja niiden tytärliikelaitosten</u> toimintaan sovelletaan tätä lakia, ellei laitoksenkohtaisessa laissa toisin säädetä.	Valtion liikelaitoksista säädetyssä yleislaissa ja sen nojalla annettavissa liikelaitoskohtaisissa erityislaeissa tulee olla säädettynä liikelaitosten toiminnan ja talouden yleisistä perusteista. Näitä ovat mm. liikelaitoksen toimialaa ja tehtäviä, liikelaitoksen taloudenhoidon periaatteita sekä liikelaitoksen ohjauksen periaatteita koskevat säädökset (HE 262/1990 vp, s. 54/II). Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 34/2020 vp HE 31/2020 vp) todennut, ettei perustuslain liikelaitoksia koskevasta 84 §:stä sinänsä johdu estettä nyt ehdotettavalle tytärliikelaitosmallille, vaikkei perustuslain 84 §:n 4 momentissa kyseistä organisaatiomallia nimenomaisesti mainita. Esitettäessä liikelaitoskohtaisella erityislailla muodostettavaksi konsernirakenteeseen tukeutuvaa Senaatti-konsernikokonaisuutta, on tarkoituksenmukaista täydentää samalla yleislain 1 §:ää organisaatiomuotojen säätämismahdollisuudesta erityislain tasolla. Liikelaitosten muodostama konsernirakenne, kuten muukin liikelaitoslain sääntely, pohjautuisi osakeyhtiölain mukaisiin rakenteisiin ja yhtiöoikeudellisiin toimintaperiaatteisiin. Liikelaitoskohtaisissa erityislaeissa voitaisiin säätää kulloinkin liikelaitoskonsernin toiminnan kannalta tarpeellisista poikkeuksista. Säädöksellä ei muutettaisi liikelaitoslain 18 §:n mukaisien osakeyhtiömuodossa olevien tytäryhtiöiden sääntelyä.	Täydennetään 2. lain eli yleislain 1 §:n 2 momenttia.
Liikelaitoksen tehtävät	Senaatti-konsernin liikelaitosten tehtävänä on 1. lakiehdotuksen 2 §:n mukaan tuottaa tilapalveluja ja niihin välittömästi liittyviä muita palveluja palvelusopimusten perusteella liikelaitoslain 2 §:ssä tarkoitetuille asiakkaille sekä huolehtia hallinnassaan olevasta valtion kiinteistövarallisuudesta. Senaatti-konsernin liikelaitokset voivat tuottaa tilapalveluita ja niihin välittömästi liittyviä palveluita vähäisessä määrin myös muille asiakkaille. Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että Senaatti-konsernin tehtäviä koskeva sääntely laissa on hyvin niukkaa, eikä lakiin sisälly perustuslain 84 §:n 4 momentin kannalta riittäviä säännöksiä liikelaitoksen toiminnan ja talouden yleisistä perusteista. Perustuslain 84 §:n 4 momenttia edeltäneen hallitusmuodon sääntelyn perustelujen mukaan liikelaitosten toiminnan ja talouden yleisillä perusteilla tarkoitetaan liikelaitoksen toimialaa ja tehtäviä, liikelaitoksen taloudenhoidon periaatteita sekä liikelaitoksen ohjauksen periaatteita (HE 262/1990 vp, s. 54/II). Lailla tulee siten säätää ainakin liikelaitoskonsernin palvelusopimusten yleisistä perusteista ja hinnoittelun perusteista. Jos tarkoituksena on, että liikelaitos voi edellyttää viraston tai laitoksen tekemän palvelusopimuksen liikelaitoksen kanssa, myös tästä on perustuslain 84 §:n 4 momentista johtuvista syistä säädettävä lailla. Tällaiset muutokset ovat edellytyksenä 1. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.	SKPKL 2 § 2 momentti Senaatti-konsernin tehtävät Senaatti-konsernin liikelaitosten tehtävänä on tuottaa tilapalveluja ja niihin välittömästi liittyviä muita palveluja palvelusopimusten perusteella liikelaitoslain 2 §:ssä tarkoitetuille asiakkaille sekä huolehtia hallinnassaan olevasta valtion kiinteistövarallisuudesta. Senaatti-konsernin liikelaitokset voivat tuottaa tilapalveluita ja niihin välittömästi liittyviä palveluita vähäisessä määrin myös muille asiakkaille. Palvelusopimuksista ja niiden ehtojen määräytymisperusteista voidaan säätää	Senaatti-konserni toimii ehdotuksen mukaisesti valtion sisäisenä palvelukeskuksena tuottaen tilapalveluita ja niihin välittömästi liittyviä palveluita valtiolle ja sen pääosin rahoittamille muille asiakkaille. Liikelaitosmallin lähtökohdana on myös, ettei liikelaitos saa toimintansa rahoittamiseen budjettirahoitusta, vaan sen tulee kattaa toimintansa kustannukset myymiensä palveluiden kautta. Lakiin on syytä lisätä maininta Senaatti-konsernin velvoitteesta käyttää tuottamiensa palveluidensa myynnissä sopimuksia. Velvoite koskee myös valtion sisäistä myyntiä. Sopimusten tulee olla Senaatti-konsernin liikelaitosten harjoittaman tilapalveluiden ja niihin välittömästi liittyvien palveluiden myynnin kannalta tavanomaisia ja yleisesti vastaavaan toimintaan yksityisillä markkinoilla käytettyjä sopimusvälineitä. Suomessa vallitsevan laajan sopimusvapautta koskevan lähtökohdan mukaisesti Senaatti-konsernin käyttämien sopimusvälineiden yksityiskohtaisempi säätäminen lain tasolla ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista. Tarkentavasti sopimusten käytöstä voidaan säätää asetustasoisesti. Senaatti-konsernin tapauksessa tyyppisiä sopimusvälineitä ovat esim. liikehuoneiston vuokraamisesta annetun lain (482/1995) mukaisten vuokrasopimusten tyyppiset sopimukset myös valtion sisällä tapahtuvassa vuokraamisessa	Täydennetään 1. lain eli erityislain 2 §:ää lisäämällä uusi 2 momentti i. Samalla osa 1 momentista siirtyy 2 momenttiin.

		tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. <u>Palvelusopimuksilla sovitaan palveluiden sisällöstä, niiden tuottamisen ehdoista ja palveluiden vastikkeellisuudesta sekä palvelusopimusten irtisanomisen ehdoista. Palvelut on hinnoiteltava valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2020) 3 §:n mukaisesti liiketaloudellisin periaattein siten, että palvelujen vastikkeilla voidaan kattaa Senaatti-konsernin liikelaitoksille aiheutuvat kokonaiskustannukset. Sopimuksilla ei voida siirtää viranomaistehtäviä tai julkisten hallintotehtävien hoitamista Senaatti-konsernin liikelaitoksille.</u> Palvelusopimuksista ja niiden ehtojen määräytymisperusteista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.	huolimatta siitä, että kyse ei ole valtion virastolle tai laitokselle vuokrattaessa kahden eri oikeushenkilön välille solmittavasta sopimuksesta. Pykälässä ohjataan Senaatti-konsernin liikelaitoksia ja niiden velvollisuutta sopia tuottamistaan palveluista määriteltyjen reunaehtojen puitteissa. Säädöksellä ei ole tarkoitettu ohjata liikelaitoksen asiakkaita. Sopimusten sisältöä on tarpeen ohjata myös sopimusten taloudellisten reunaehtojen osalta. Tämä selventää myös yleislain 3 §:ssä säädetyn toimintaperiaatteiden soveltumista Senaatti-konserniin ja toisaalta talousarvionalouden toissijaista vastuuta Senaatti-konsernin tekemistä sitoumuksista. Kaikissa tilanteissa Senaatti-konsernin tulee kattaa toimintansa osalta aiheutuneet kokonaiskustannukset eikä esim. valtion sisäinen vuokrajärjestelmä saisi johtaa tilanteeseen, jossa tämä vaarantuu. Senaatti-konsernin asiakaspiiristä johtuen säädökseen on syytä sisällyttää nimenomainen kiello siirtää tai muutoin sopia Senaatti-konsernin liikelaitosten tehtäväksi viranomaistehtäviä tai julkisia hallintotehtäviä.	
Liikelaitoksen ohjaus	Eduskunnan ohjaustoimivallasta ehdotetaan säädettäväksi sekä liikelaitoksia koskevassa yleislaissa (2. lakiehdotuksen 6 §) että Senaatti-kiinteistöjä ja Puolustuskiinteistöjä koskevassa erityislaissa (1. lakiehdotuksen 4 §). Yleislain 6 §:n sääntelyä perustellaan hallituksen esityksessä (s. 20) muun muassa toteamalla, että eduskunnan ohjauksen muodostumista selkeyttäisiin siten, että liikelaitoslaissa säädetyn mukaisesti eduskunta hyväksyisi jatkossa liikelaitoksen keskeiset palvelutavoitteet ja muut toiminnantavoitteet. Perustelujen (s. 20) mukaan "voimassa olevassa laissa näitä ei ole ollut, vaan eduskunnan ohjaus on tältä osin johdettu suoraan perustuslain 84 §:stä". Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että perustuslain 84 §:n 4 momentin mukaan eduskunta hyväksyy talousarvion käsittelyn yhteydessä liikelaitosten keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet. Eduskunnan toimivalta perustuu siten yleislain 6 §:n mahdollisesta muuttamisesta riippumatta perustuslain 84 §:n nimenomaiseen säännökseen. Valiokunta torjuu käsityksen siitä, että kyse olisi sääntelyn selkeyttämisestä, jos yleislaissa toistetaan samanasaisesti perustuslain 84 §:n 4 momenttiin sisältyvän säännöksen sisältö. Perustuslakivaliokunta kiinnittää lisäksi huomiota eduskunnan ohjausvaltaa koskevien säännösten keskinäiseen suhteeseen. Erityislain 4 §:n sanamuodosta voi saada sen käsityksen, että eduskunnan Senaatti-konserniin kohdistuva ohjausvalta on suppeampaa kuin mitä yleislain 6 §:ssä säädetään. Sääntelyä 1. lakiehdotuksessa tulee selvytyden vuoksi tältä osin täsmentää niin, että laista käy ilmi eduskunnan ohjausvallan olevan vähintään sen laajuinen kuin yleislaissa säädetään.	SKPKL 4 § Eduskunnan ohjaustoimivalta <u>Eduskunnan ohjauksesta Senaatti-konsernin liikelaitosten osalta on voimassa mitä perustuslain 84 §:ssä on säädetty. Hyväksyessään valtion talousarvion eduskunta antaa liikelaitoslain 6 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettut valtuudet ja suostumukset Senaatti-konsernille. Senaatti-kiinteistöjen hallitus päättää valtuuksien ja suostumusten kohdentamisesta Senaatti-konsernissa eduskunnan hyväksymien valtuuksien puitteissa ja eduskunnan asettamat palvelutavoitteet ja muut toiminnan tavoitteet huomioon ottaen.</u>	Ehdotusta täydennetään eduskunnan ohjausta koskevan säännöksen osalta viittauksella yleislain 6 §:ään. Eduskunta ohjaa Senaatti-konsernia suoraan perustuslain 84 §:stä johdettavalla tavalla ja laajuudessa. Erityislaissa oleva eduskunnan ohjaustoimivallan säädös on tarkoitettu täydentämään tätä yleistä lähtökohtaa, jotta eduskunnan ohjaus konsernimuotoon rakentuisi valtion kokonaisvastuiden kannalta tarkoituksenmukaiseksi.	Täydennetään 1. lain eli erityislain 4 §:n 1 momenttia.

Ministeriöiden toimivalta	Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 1 §:n 1 momentin mukaan lain mukaisena liikelaitoksena toimii Senaatti-kiinteistöt-liikelaitos. Senaatti-kiinteistöillä on Puolustuskiinteistöt-niminen tytärliikelaitos ja nämä muodostavat yhdessä Senaatti-konsernin. Senaatti-konserni toimii valtiovarainministeriön hallinnonalalla ja sen yleinen ohjaus kuuluu valtiovarainministeriölle. Saman pykälän 2 momentin mukaan puolustusministeriö ohjaa Puolustuskiinteistöjä sen tuottaessa 2 §:ssä säädetysti palveluita Puolustusvoimille ja Puolustusvoimien määrittelemille kumppaneille Puolustusvoimista annetun lain 2 §:ssä säädettyjen Puolustusvoimien tehtävien tarpeisiin. Perustuslain 68 §:n 1 momentin mukaan kukin ministeriö vastaa toimialallaan valtioneuvostolle kuuluvien asioiden valmistelusta ja hallinnon asianmukaisesta toiminnasta. Hallinnon asianmukaisesta toiminnasta vastaaminen kattaa perustuslain esitöiden mukaan myös ministeriön alaistaan hallintoa koskevan ohjauksen ja valvonnan, jota kautta ministeriöhallinnolle tyypillinen parlamentaarinen luonne ulottuu myös alemmille hallinnon tasoille (HE 1/1998 vp, s. 119). Perustuslain 68 §:n 3 momentin mukaan ministeriöiden toimialasta ja asioiden jaosta niiden kesken säädetään lailla tai valtioneuvoston antamalla asetuksella. Perustuslain säännös ei kuitenkaan edellytä toimialajaosta säätämistä keskitetysti valtioneuvoston ohjesäännössä, vaan kyseinen jako voi perustua myös lakien tai muiden asetusten säännöksiin (HE 1/1998 vp, s. 119). Perustuslakivaliokunta on aiemmin katsonut, ettei perustuslaista johdu estettä sille, että samaan valtion toimielimeen liittyy eri ministeriöiden ohjausta ja valvontaa. Perustuslain ministeriöitä koskevaan sääntelyyn liittyy perustuslakivaliokunnan mukaan kuitenkin väistämättä vaatimus siitä, että ministeriöiden toimielimiin kohdistamista ohjaus- ja valvontatoimista säädetään siten, ettei toimivallan rajoista vallitse epäselvyyttä tai tulkinnanvaraisuutta (PeVL 1/2016 vp, s. 4). Ohjaustoimivallan ja vastuuasemien tarkka määrittely on tärkeää myös laillisuusvalvonnan ja rikosvastuun toteuttamisen kannalta. Nyt arvioitavassa lakiehdotuksessa ohjaustoimivalta on jaettu valtiovarainministeriön ja puolustusministeriön välillä siten, että Senaatti-konsernin yleinen ohjaus kuuluu valtiovarainministeriölle ja Puolustuskiinteistöjen ohjaus sen tuottaessa palveluita Puolustusvoimille ja sen määrittelemille kumppaneille Puolustusvoimista annetun lain 2 §:ssä säädettyjen Puolustusvoimien tehtävien tarpeisiin kuuluu puolustusministeriölle. Esityksen perustelujen mukaan valtiovarainministeriö ohjaisi esimerkiksi yhteisiä palveluita sekä konsernitasaisten valtuuksien ja suostumusten käyttöä. Eduskunnan päätettyä talousarviosta valtiovarainministeriö päättäisi liikelaitoslain 6 §:n 2 momentin mukaisesti Senaatti-kiinteistöjen ja koko konsernia koskevista tarkemmista tavoitteista ja puolustusministeriö Puolustuskiinteistöjen tavoitteista (HE, s. 33). Perustuslakivaliokunnan mielestä etenkin konsernirakenteen kautta välittyvän valtiovarainministeriön konserniin kohdistuvan ohjausvallan suhdetta puolustusministeriön ohjausvaltaan koskeva sääntely on epäselvää ja tulkinnanvaraista. Valtiovarainministeriön keskeistä ohjaustoimivaltaa sinänsä valiokunnan mielestä perustelee se, että valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvat valtioneuvoston ohjesäännön 17 §:n 2 kohdan mukaan muun muassa valtion varat ja varallisuus. Puolustusministeriön ohjauksen suhde tähän ohjaukseen vaikuttaisi muodostuvan alisteiseksi. Sääntelyä on välttämätöntä täsmentää niin, että kummallekin ministeriölle kuuluva ohjausvalta ilmenee yksiselitteisesti ja ristiriidattomasti	SKPKL 1 § Senaatti-konserni Tämän lain mukaisena liikelaitoksena toimii Senaatti-kiinteistöt-liikelaitos. Senaatti-kiinteistöillä on Puolustuskiinteistöt-niminen tytärliikelaitos ja nämä muodostavat yhdessä Senaatti-konsernin. Senaatti-konserni toimii valtiovarainministeriön hallinnonalalla ja sen yleinen ohjaus kuuluu valtiovarainministeriölle. Puolustusministeriö ohjaa <u>toimialallaan</u> Puolustuskiinteistöjä sen tuottaessa 2 §:ssä säädetysti palveluita Puolustusvoimille ja Puolustusvoimien määrittelemille kumppaneille Puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 2 §:ssä säädettyjen Puolustusvoimien tehtävien tarpeisiin. <u>Eduskunnan päätettyä valtion talousarviosta valtiovarainministeriö päättää Senaatti-kiinteistöjen palvelutavoitteista ja muista toimintatavoitteista ja vastaavasti puolustusministeriö päättää Puolustuskiinteistöjen palvelutavoitteista ja muista toimintatavoitteista.</u> <u>Eduskunnan hyväksymän valtion talousarvion puitteissa valtiovarainministeriö päättää Senaatti-konsernin tulostavoitteesta ja tuloutustavoitteesta. Konsernin tulostavoite on asetettava niin, että Senaatti-kiinteistöt ja Puolustuskiinteistöt voivat saavuttaa liikelaitoslain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut, liiketaloudellisten periaatteiden mukaiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet.</u> <u>Ohjauksen yhdenmukaisuuden varmistamiseksi ministeriöiden tulee</u>	Senaatti-konsernin ohjaus ja valvonta ministeriötasolla olisi jaettu valtiovarainministeriön ja puolustusministeriön välillä, mikä on perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti mahdollista. Senaatti-konserni toimisi valtiovarainministeriön hallinnonalalla ja sen yleinen ohjaus kuuluu valtiovarainministeriölle. Pykälän 2 momentin mukaan puolustusministeriö ohjaa Puolustuskiinteistöjä sen tuottaessa 2 §:ssä säädetysti palveluita Puolustusvoimille ja Puolustusvoimien määrittelemille kumppaneille Puolustusvoimista annetun lain 2 §:ssä säädettyjen Puolustusvoimien tehtävien tarpeisiin. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todetulla tavalla valtiovarainministeriön keskeinen ohjaustoimivalta on perusteltu johtuen valtiovarainministeriön valtioneuvoston ohjesäännön mukaisesta ohjausroolista muun muassa valtion varojen ja varallisuuden suhteen. Ministeriöiden ohjausvallan säätämiseksi lain tasolla yksiselitteiseksi ja ristiriidattomaksi on hallituksen esitystä välttämätöntä täydentää perustuslakivaliokunnan lausunnossaan esittämällä tavalla. Puolustusministeriön ohjaustoimivaltaan kuuluu antaa tarkentavat palvelu- ja toimintatavoitteet Puolustuskiinteistöille eduskunnan päätettyä perustuslain 84 §:n mukaisesti tavoitteista talousarvion yhteydessä. Valtiovarainministeriö päättää puolestaan Senaatti-kiinteistöjen ja yhteisten palveluiden vastaavista tavoitteista. Tavoitteet valmistellaan yhteistoiminnassa ja mahdollisimman samanaikaisesti, jotta ohjaukseen ei jää myöskään ajallista mahdollisuutta ristiriitaiselle tai päällekkäiselle ohjaukselle. Päätösvalta näistä tavoitteista on kuitenkin selkeästi osoitettu erikseen kummallekin ministeriölle. Palvelutavoitteita ja muita toimintatavoitteita asetettaessa tulee ottaa huomioon liikelaitosmallin lähtökohta liiketaloudellisten periaatteiden noudattamisesta ja liikelaitosten toimialaa ja tehtävää ohjaavat säädökset sekä yleisesti hyvän taloudenpidon periaatteet. Valtiovarainministeriön hallinnonalalle sijoittuvan Senaatti-konsernin liikelaitosten muodostaman kokonaisuuden tulos- ja tuloutustavoitteet asettaa valtiovarainministeriö. Tähän ohjausrooliin kytkeytyy hallituksen esityksen mukainen Senaatti-kiinteistöjen tuloutusveloite valtion talousarviotalouteen. Jotta valtiovarainministeriön tulos- ja tuloutustavoitteiden ohjaus ei kuitenkaan muodostu päällekkäiseksi tai tee puolustusministeriön ohjauksesta tälle alisteista, on tulos- ja tuloutustavoitteiden ohjauksessa huomioitava yleislaian liiketaloudellisten periaatteiden puitteissa Puolustuskiinteistöille asetetut palvelu- ja toimintatavoitteet. Vastaava huomiointi on tarpeen myös Senaatti-kiinteistöjen palvelutavoitteiden ja muiden toimintatavoitteiden osalta. Tästäkin syystä on tärkeää, että ministeriöiden ohjaus valmistellaan yhteistyössä ja annetaan samanaikaisesti. Liikelaitoksen ohjausta koskevat	Täydennetään 1. lain eli erityislain 1 §:n 2 momenttia ja lisätään 1. lain eli erityislain 1 §:n uusi 3 ja 4 momentti i.
----------------------------------	--	--	--	---

	laista. Säännöksen olennainen täsmentäminen on edellytyksenä 1. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 2 §:n 4 momentin mukaan Senaatti-kiinteistöt hoitaa tehtäviään valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa sen mukaan kuin valtiovarainministeriö ja puolustusministeriö päättävät. Puolustuskiinteistöt hoitaa tehtäviään valmiuslain 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa sen mukaan kuin puolustusministeriö päättää. Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että sääntely eroaa valmiuslain perusratkaisuista toimivaltuuksien käyttöönotosta ja niitä koskevasta päätöksenteosta. Puolustusvaliokunnan on tarkasteltava ehdotetun sääntelyn suhdetta valmiuslakiin ja tarvittaessa muutettaessa sääntelyä. Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota säännösehdotukseen kuitenkin erityisesti ministeriöiden välisen toimivallan jaon näkökulmasta. Ministeriöiden päätösvalta on ilmaistu rinnakkaisesti ilman kummankaan päätösvaltaan kohdistuvaa täsmennystä. Perustelujen mukaan säännös olisi pitkälti nykyisen liikelaitoslain 2 §:n mukainen (HE s. 36). Liikelaitoslain voimassa oleva säännös koskee tältä osin kuitenkin vain varautumista poikkeusoloihin ja siinä puolustusministeriön toimivalta on täsmennetty koskemaan puolustuskiinteistöjä ("sen mukaan kuin valtiovarainministeriö ja puolustuskiinteistöjen osalta puolustusministeriö määräävät"). Valiokunnan mielestä myös saman momentin viimeinen virke on ongelmallisen avoin. Lakitekstissä ei täsmennetä, mitä tarkoitetaan tässä yhteydessä normaaliolojen häiriötilanteella. Perusteluissa tosin viitataan termin normaalimerkityksestä poiketen tilanteisiin, joissa tasavallan presidentti on tehnyt päätöksen puolustusvalmiuden kohottamisesta (HE s. 36) Epäselväksi jää myös, mitä kaikkea valtiovarainministeriön ja puolustusministeriön päätösvaltaan 2 §:n 4 momentin mukaan kuuluu. Säännöksen olennainen täsmentäminen on edellytyksenä 1. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.	<u>valmistella tavoitteet ja muu toiminnan ohjaus yhteistyössä.</u> Senaatti-kiinteistöihin ja Puolustuskiinteistöihin sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (1062/2010), jäljempänä liikelaitoslaki, jollei tässä laissa toisin säädetä. SPKL 2 §:n 4 momentti Senaatti-konsernin tehtävät Senaatti-kiinteistöt hoitaa tehtäviään valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa sen mukaan kuin valtiovarainministeriö ja puolustusministeriö päättävät. Puolustuskiinteistöt hoitaa tehtäviään valmiuslain 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa sen mukaan kuin puolustusministeriö päättää.	ministeriöiden päätökset käsitellään tällä hetkellä valtioneuvoston raha-asiaivaliokunnassa asioiden käsittelystä valtioneuvoston raha-asiaivaliokunnassa annetun valtioneuvoston määräyksen (N:o TM 0201, 3.1.2002) kohdan 2.4.2 mukaisesti. Ministeriöiden on suotavaa muodostaa sujuva ja kitkaton yhteistyömalli ohjauksen valmistelulle, jotta Senaatti-konsernin tavoitteiden käsittely samassa istunnossa voidaan toteuttaa. Erityislain 2 §:ssä säädettyjä poikkeusolojen ja normaaliolojen häiriötilanteiden ohjaussuhteita on välttämätöntä myös tarkentaa perustuslakivaliokunnan lausunnossaan toteamalla tavalla. Hallituksen esitystä täydennetään pykälän 3 momentin osalta ja lisäämällä pykälään uusi 4 momentti. Pykälässä ei todeta varautumistehtävää erikseen, vaan tämä velvoite liikelaitoksella on suoraan voimassa olevan valmiuslain (1552/2011) 12 §:stä johtuen. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 2 §:n 4 momenttiin, jonka mukaan Senaatti-kiinteistöt hoitaa tehtäviään valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa sen mukaan kuin valtiovarainministeriö ja puolustusministeriö päättävät. Puolustuskiinteistöt hoitaa ehdotuksen mukaan tehtäviään valmiuslain 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa sen mukaan kuin puolustusministeriö päättää. Sääntely eroaa valmiuslain perusratkaisuista toimivaltuuksien käyttöönotosta ja niitä koskevasta päätöksenteosta. Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että puolustusvaliokunnan on tarkasteltava ehdotetun sääntelyn suhdetta valmiuslakiin ja tarvittaessa muutettaessa sääntelyä. Valmiuslain mukainen poikkeusolojen toteaminen tai valmiuslain mukaisten toimivaltuuksien käyttöönotto ei suoranaisesti vaikuta Senaatti-kiinteistöjen tai Puolustuskiinteistöjen oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Valmiuslain tai sen nojalla annettujen asetusten perusteella ei ole mahdollista laajentaa liikelaitosten toimivaltuuksia normaalioloihin nähden, vaan ne hoitavat tehtäviään poikkeusoloissa samojen säännösten mukaisesti kuin normaalioloissa. Myöskään käsiteltävänä olevassa lakiehdotuksessa ei esitetä Senaatti-kiinteistöille tai Puolustuskiinteistöille mitään erityisiä poikkeusolojen toimivaltuuksia, eikä laissa siksi ole tarpeen säätää myöskään sellaisten käyttöönoton mekanismeista. Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 2 §:n 4 momentin taustalla on ollut tarve Puolustuskiinteistöjen normaalioloja tiiviimpään ja yksityiskohtaisempaan ohjaukseen poikkeusoloissa ja tietyissä normaaliolojen häiriötilanteissa. Tosiasiallisesti tilanteessa, jossa Suomeen kohdistuu sotilaallinen hyökkäys tai sellaisen uhka, puolustusministeriön olisi pystyttävä ohjaamaan Puolustuskiinteistöjen toimintaa huomattavasti tiiviimmin kuin yhteiskunnan ollessa normaalitilanteessa.	Poistetaan 1. lain eli erityislain 2 §:n 4 momentti
--	--	---	--	--

			Konsernin, ja erityisesti Puolustuskiinteistöjen, ohjauksen tiivistyminen ei kuitenkaan sinänsä vaikuttaisi pykälässä säädettyyn ohjauksen rakenteeseen tai ministeriöiden väliseen toimivallanjakoon. Myös poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa valtiovarainministeriö päättäisi siten pykälään lisättäväksi ehdotetun 3 momentin mukaisesti Senaatti-kiinteistöjen palvelutavoitteista ja muista toimintatavoitteista ja vastaavasti puolustusministeriö päättäisi edelleen Puolustuskiinteistöjen palvelutavoitteista ja muista toimintatavoitteista. Siinä missä tavoitteet normaalioloissa asetettaisiin tyypillisesti vuosittain, poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa ohjaus voisi kuitenkin olla huomattavastikin intensiivisempää. Ohjauksen intensiivisyyttä olisi kuitenkin mahdollista sopeuttaa kuhunkin turvallisuustilanteeseen soveltuvaksi ilman erityissääntelyä. Laissa ei siten ole välttämätöntä säätää erikseen Senaatti-konsernin ohjauksesta poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa, vaan pykälässä säädettyä yleistä ohjausmallia voitaisiin soveltaa sellaisenaan kaikissa turvallisuustilanteissa. Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 2 §:n 4 momentti voidaan siten poistaa.	
Virkavastuus ääntely	Liikelaitoksessa on valtion liikelaitoksista annetun lain 9 §:n mukaan toimitusjohtaja, johon sovelletaan osakeyhtiölain 6 luvun 17—20 §:n säännöksiä osakeyhtiön toimitusjohtajasta. Säännöstä ei nyt ehdoteta muutettavaksi. Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että toimitusjohtajaa koskevan sääntelyn myötä toimitusjohtajan ja liikelaitoksen henkilöstön virkavastuuta koskevat säännökset eroavat toisistaan. Virka- tai siihen rinnastettavassa palvelussuhteessa valtion liikelaitokseen olevaa pidetään virkamiehenä ja työsuopimussuhteessa valtion liikelaitokseen olevaa pidetään julkisyhteisön työntekijänä rikoslain 40 luvun 11 §:n mukaan. Ottaen huomioon, että Senaatti-kiinteistöjen tehtäviin valiokunnan mielestä sisältyy joiltain osin julkisen hallintotehtävän piirteitä, valiokunta pitää välttämättömänä, että lakiin lisätään asianmukaiset säännökset toimitusjohtajan virkarikosoikeudellisesta asemasta. Tällainen muutos on edellytyksenä 1. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.	LLL 9 § Toimitusjohtaja Liikelaitoksessa on toimitusjohtaja, joka johtaa ja kehittää liikelaitoksen toimintaa, huolehtii liikelaitoksen juoksevasta hallinnosta sekä siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Toimitusjohtajaan sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 6 luvun 17—20 §:ssä säädetään osakeyhtiön toimitusjohtajasta. Toimitusjohtajan on huolehdittava hallituksen päätösten toimeenpanosta ja noudatettava hallituksen määräyksiä sekä annettava hallitukselle tieto liikelaitoksen toiminnan kannalta merkittävistä toimenpiteistä ja tapahtumista. <u>Toimitusjohtajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä</u> siten kuin niistä on säädetty <u>rikoslain (39/1889) 40 luvussa</u> julkisyhteisön työntekijöiden osalta.	Liikelaitoksen henkilöstö on toimitusjohtajaa lukuun ottamatta työsuopimussuhteessa liikelaitokseen. Toimitusjohtajan tehtävän hoito perustuu liikelaitoslain 9 §:ään ja sen viittaussäännöksen mukaisesti osakeyhtiölain toimitusjohtajaa koskeviin sääddöksiin. Rikoslain 40 luvun 11 §:n 3 kohdan mukaisesti liikelaitokseen työsuhteessa olevat työntekijät ovat julkisyhteisön työntekijöitä, joihin sovelletaan mainittuja rikoslain 40 luvun 12 §:n 2 momentin mukaisesti luvussa mainittuja virkarikoksia koskevia sääddöksiä nykyiselläänkin. Liikelaitoksen tehtävien hoidossa ei käytetä julkista valtaa eikä liikelaitokselle tule säätää viranomaistehtäviä. Näin ollen liikelaitoksen työntekijöihin sovelletaan rikoslain 40 luvun 1—3, 5 ja 14 §:ää viraltapanoseuraamusta lukuun ottamatta. Julkisyhteisön työntekijään tulevat sovellettaviksi lahjusrikoksia ja lahjusrikkomusta, virkasalaisuuden rikkomista ja tuottamuksellista virkasalaisuuden rikkomista sekä menettämisseuraamuksia koskevat säännökset. Liikelaitoslain 9 §:ään ehdotetaan lisättäväksi toimitusjohtajaa koskeva täydentävä sääddös, jonka mukaan julkisyhteisön työntekijöitä koskeva rikosoikeudellinen virkavastuusääntely koskee vastaavasti myös toimitusjohtajaa. Sääddöslisäys ei muuta toimitusjohtajaan osakeyhtiölain kautta sovellettavia vastuuta.	Lisätään 2. lain eli yleislain 9 §:ään 3 momentt i. Lainkoht a ei mukana HE:ssä.

Liiketoiminnan harjoittaminen	Valtion liikelaitoksista annetun lain 1 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että lakia sovelletaan liiketoimintaa harjoittavaan valtion laitokseen. Liikelaitoksen on saman lain 3 §:n mukaan toimittava liikelatoudellisten periaatteiden mukaisesti. Liikelaitos voi toimia vain vähäisessä määrin kilpailutilanteessa markkinoilla. Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että säännöksissä mainittujen liikelatoudellisten periaatteiden suhde perusteluissa (esim. s. 17) mainittuun omakustannusperusteiseen hinnoitteluun jää jossakin määrin epäselväksi. Lisäksi valiokunta kehottaa puolustusvaliokuntaa varmistumaan ehdotetun sääntelyn yhteensopivuudesta EU:n valtioneukisääntelyn kanssa.	-	Esitys on valmisteltu valtioneukisääntelyä ja kansallista kilpailulainsäädännön suhdetta koskevilta osin yhdessä TEM:n kanssa. Valmistelussa on myös ollut mukana KKV. Kumpikin taho on myös antanut esityksestä lausuntonsa, joiden johdosta esitystä on täydennetty. Täydennykset on myös laadittu yhteistyössä ao. tahojen kanssa. Edelleen TEM:n kanssa esityksen valtioneukisääntelyä koskevat peruslähtökohdat ja malli on käyty läpi myös Euroopan komission valtioneukisääntelystä vastaavien viranomaisten kanssa. Heille on toimitettu liikelaitoksen toimintamallia ja palvelumyyntiä koskeva esitys ja esityksen perusteella komission kanssa on käyty myös erillinen neuvottelu. Neuvotteluissa komissio ei ole esittänyt miltään osin toimintamallia koskien huomioita, joiden perusteella malli voisi muodostua valtioneukisääntelyn kannalta kielletyksi.	Ei muutoksi a.
Senaatti-kiinteistöjen asema ja tehtävät	Senaatti-kiinteistöt hoitaa valtion viranomaisten kannalta merkittävää tehtävää. Toimitilakysymyksillä on käytännössä osin merkittäviäkin vaikutuksia viranomaisten tehtävien asianmukaisen hoitamisen ja viranomaisten käytössä olevien resurssien kannalta. Perustuslakivaliokunta on nyt tarkastellut sääntelyä ainoastaan ehdotuksen kohteena olevan erillisuudistuksen kannalta. Valiokunta pitää tärkeänä, että Senaatti-kiinteistöjen asemaa ja tehtäviä tarkastellaan kokonaisuudessaan ja että eduskunnan apulaisoikeusasiamies on omasta aloitteestaan käynnistänyt Senaatti-kiinteistöjen oikeudelliseen asemaan liittyvän selvityksen (EOAK/6870/2019).	-	Apulaisoikeusasiamiehen selvityksen mukaisiin selvitys- ja lausuntopyyntöihin on vastattu valtiovarainministeriöstä sovitussa aikataulussa. Apulaisoikeusasiamiehen selvityksen valmistuttua valtiovarainministeriö käy selvityksen huolellisesti läpi ja arvioi selvityksessä esiin nostettavien seikkojen perusteella mihin toimenpiteisiin sen tulee ryhtyä. Hallituksen esityksessä on pyritty ottamaan huomioon apulaisoikeusasiamiehen hallituksessa esityksestä antamassa lausunnossa esiin nostamia seikkoja.	Ei muutoksi a.
Muu muutos, Ei PeV	Lain hyväksymisen ajankohdan myöhentymisestä johtuva muutostarve	SKPKL 9 §:n 6 momentti Voimaantulo ja toimintaa koskevat siirtymäsäännökset Senaatti-kiinteistöjen ja Puolustushallinnon rakennuslaitoksen velkojilla ja sopimusosapuolilla, joiden velka- tai sopimussuhde siirtyy, on oikeus irtisanoa velkasuhteet tai sopimukset <u>päättymään 12 kuukauden kuluessa ilmoituksen saatuaan</u>, jollei <u>sopimuksia ole voitu lainsäädännön tai sopimusehtojen perusteella yksipuolisesti siirtää eikä sopimuksia myöskään voida</u> siirron jälkeen <u>kohtuudella</u> jatkaa entisin ehdoin. <u>Puolustuskiinteistöjen tulee ilmoittaa velka- ja sopimussuhteiden siirtymisestä viipymättä tämän lain tultua voimaan</u>. Puolustuskiinteistöjen puolesta ilmoituksen voi lähettää myös Senaatti-kiinteistöt.	Puolustushallinnon rakennuslaitos ja liikelaitoksena toimiva Senaatti-kiinteistöt ovat kumpikin juridisesti osa Suomen valtio -oikeushenkilöä. Näin myös perustettava Puolustuskiinteistöt -tytärliikelaitos. Puolustuskiinteistöjen toiminnan käynnistyessä siirrossa ei siten muutu juridinen velkasuhteen tai sopimuksen juridinen osapuoli. Sen varalle, että jossain tapauksessa valtion sisäinen toiminnan järjestely johtaisi kuitenkin jonkin velka- tai sopimussuhteen täytäntöönpanon kannalta mahdottomaan tilanteeseen, on lainsäädäntöön tarkoituksenmukaista sisällyttää erillinen irtisanomisoikeus velka- ja sopimuskumppaneille. Esitettyä siirtymäsäädöstä muutetaan siten, että velkojilla ja sopimuskumppaneilla, joiden kanssa solmittuja sopimuksia tai muita sitoumuksia ei voida jatkaa enää järjestelyyn liittyvien siirtojen jälkeen on vuoden irtisanomisoikeus sopimuksiin ja sitoumuksiin. Ilmoitus siirrosta on näiden sopimusten osalta lähetettävä säädöksen nojalla viipymättä, kun lainsäädäntö on tullut voimaan.	Muutetaan 1. lain eli erityislain 9 §:n 6 momentti

